

Feitenkaart Gebruik van lachgas door jongeren

Gebruik van lachgas door jongeren

Lachgas is populair mede omdat het gemakkelijk en legaal verkrijgbaar is. Het wordt door gebruikers nauwelijks als 'drug' gezien, maar als een relatief onschuldig middel¹. Overmatig lachgasgebruik kan echter leiden tot zenuw schade en verlamming². Het gebruik concentreert zich onder jongeren en jongvolwassenen. Ruim 4% van de vierdeklassers woonachtig in de regio Rotterdam-Rijnmond (excl. Rotterdam) heeft wel eens lachgas gebruikt. Het gebruik door tweedeklassers is wat lager (3,0%). Tweede- en vierdeklassers woonachtig in Rotterdam geven iets vaker aan lachgas gebruikt te hebben (3,5% en 6,3% respectievelijk). Het lachgasgebruik is hoger onder jongvolwassenen in de regio. In 2020 had ruim één op de vier (26%) 17 t/m 23-jarigen ooit lachgas gebruikt. Het gebruik in de afgelopen 4 weken door jongvolwassenen (1,4%) is vergelijkbaar met het gebruik van tweede- en vierdeklassers (tabel 1).

Is er een toe- of afname van lachgasgebruik?

Het lachgasgebruik onder vierdeklassers in de regio is ten opzichte van 2019 afgenomen. In 2019 had 9,2% ooit lachgas gebruikt, in 2021 bedraagt het percentage 4,2% (tabel 1). Het gebruik van lachgas in de 4 weken voorafgaand aan het onderzoek is in vergelijking met 2019 toegenomen onder tweedeklassers en afgenomen onder vierdeklassers in de regio.

Tabel 1. Lachgasgebruik 2015-2021 naar klas in Rotterdam en regio Rotterdam-Rijnmond³ exclusief Rotterdam

	Rotterdam			Regio excl. Rotterdam		
	2015	2019	2021	2015	2019	2021
4 weken						
Klas 2	1,1%	1,1%	1,3%	0,6%	0,5%	1,3% ^b
Klas 4	1,9%	2,6%	1,8%	1,6%	2,3%	0,7% ^b
Klas 2 & 4	1,5%	1,9%	1,5%	1,1%	1,5%	1,0%
Ooit						
Klas 2	3,4%	4,6%	3,5%	2,9%	3,0%	3,0%
Klas 4	5,2%	9,5% ^a	6,3% ^b	5,9%	9,2% ^a	4,2% ^b
Klas 2 & 4	4,3%	7,1% ^a	4,9% ^b	4,5%	6,2% ^a	3,7% ^b

^a significant verschil tussen 2015 en 2019

^b significant verschil tussen 2019 en 2021

³ In de tabellen 1, 2, 3 en 4 refereert regio Rotterdam-Rijnmond enkel naar jongeren die woonachtig zijn in regio Rotterdam-Rijnmond. In figuur 2 en 3 betreft het jongeren die schoolgaand en/of woonachtig in regio Rotterdam-Rijnmond zijn.

Auteurs

Gea Schouten (versie 1.0) en Menthe Rijk (versie 2.0), Onderzoek en Business Intelligence Gemeente Rotterdam. Met dank aan Sarah Boer.

Datum

11-8-2022

Meer informatie

Deze feitenkaart is te vinden op [Gezondheidinkaart.nl](https://gezondheidinkaart.nl)

Vragen over de Gezondheidsmonitor mailt u naar Gezondheidsmonitor@rotterdam.nl

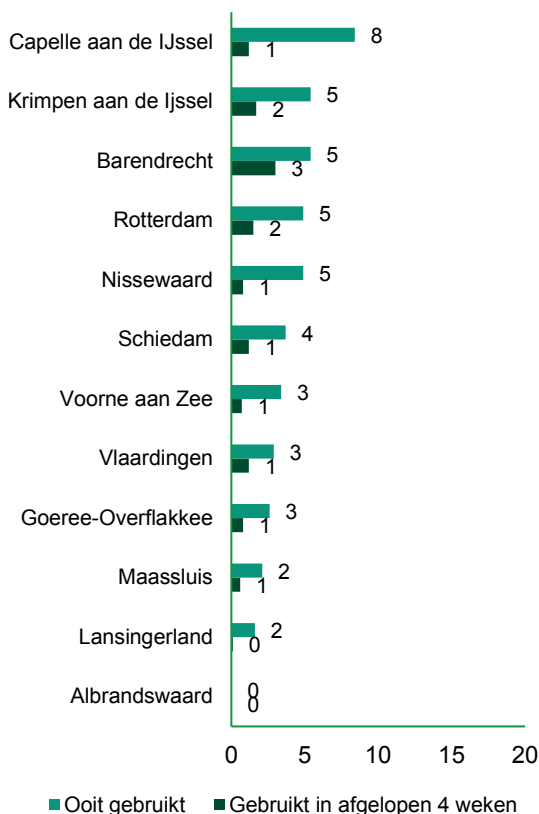

GGD
Rotterdam-
Rijnmond

Regionale verschillen

Het aandeel jongeren dat ooit gebruikt heeft, varieert tussen de gemeenten en is het hoogst in Capelle aan den IJssel (8%) (figuur 1). Opvallend is het lage gebruik op Goeree Overflakkee, terwijl daar het aandeel jongeren dat rookt en (binge) drinkt juist hoger is dan in de rest van de regio.

Figuur 1. Percentage jongeren dat ooit en in de afgelopen vier weken lachgas heeft gebruikt per gemeente (2021)^{4,5}

⁴ Vanaf 1 januari 2023 vormen de drie gemeenten Brielle, Hellevoetsluis en Westvoorne samen de nieuwe gemeente Voorne aan Zee.

⁵ Vanwege te lage aantallen konden er geen percentages berekend worden voor de gemeente Ridderkerk.

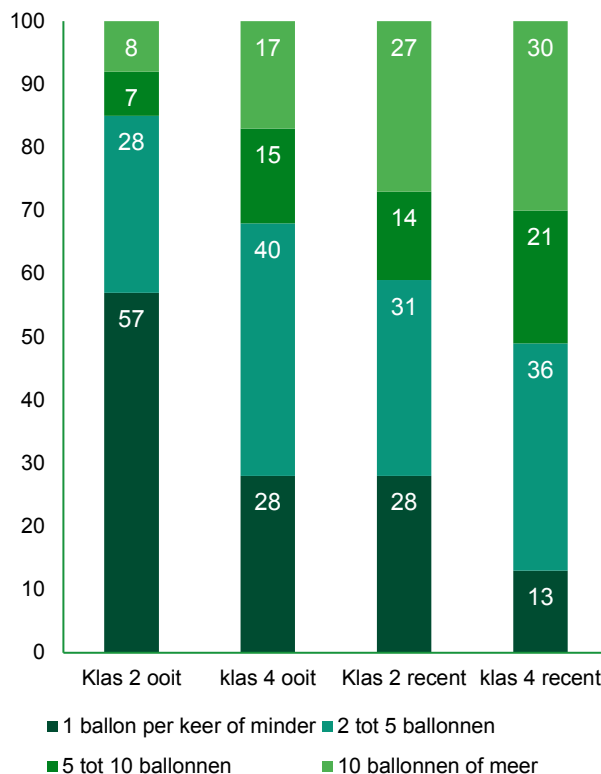
Hoeveelheid lachgas per keer neemt toe met de leeftijd

In de gezondheidsmonitor Jeugd van 2019 is de hoeveelheid lachgas nagevraagd aan de hand van het aantal ballonnen⁶. Gezondheidsschade is niet bekend bij gebruik van minder dan 10 ballonnen per keer⁷. Wel komen klachten als

duizeligheid, verwardheid en hoofdpijn na gebruik voor. Gezondheidsincidenten treden vooral op als lachgas gebruikt wordt in combinatie met andere middelen. De hoeveelheid lachgas die jongeren per keer gebruiken neemt toe met de leeftijd. In klas 2 geeft het merendeel van de jongeren (57%) aan 1 ballon per keer of minder te gebruiken. Vierdeklassers geven vaker aan meerdere ballonnen per keer te gebruiken, 17% gebruikt 10 ballonnen per keer of meer.

De hoeveelheid lachgasgebruik van recente gebruikers (in de afgelopen 4 weken) verschilt minder tussen klas 2 en 4. Het aandeel dat 10 ballonnen of meer per keer gebruikt is bijna even groot. In onze regio gaat het naar schatting om 100 tot 200 jongeren uit klas 2 en 4 die deze grote hoeveelheid per keer gebruikt.

Figuur 2. Percentage jongeren⁷ naar hoeveelheid lachgas per keer gebruikt (1 ballon = 1 patroon) (2019)

Lachgas wordt met name bij vrienden, thuis of op straat gebruikt

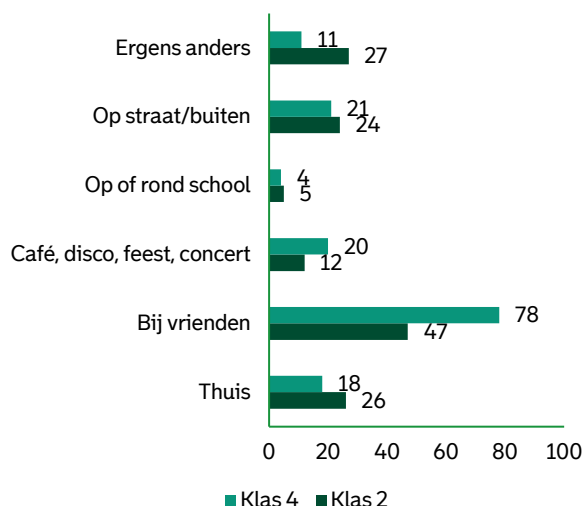
Jongeren die ooit lachgas gebruikt hebben, geven het vaakst aan bij vrienden gebruikt te hebben. Daarnaast wordt vooral thuis en op straat gebruikt. School wordt het minst

⁶ In de gezondheidsmonitor Jeugd van 2021 zijn de vragen over de hoeveelheid lachgas per keer en de locatie van gebruik niet opgenomen i.v.m. toevoeging van corona-gerelateerde vragen.

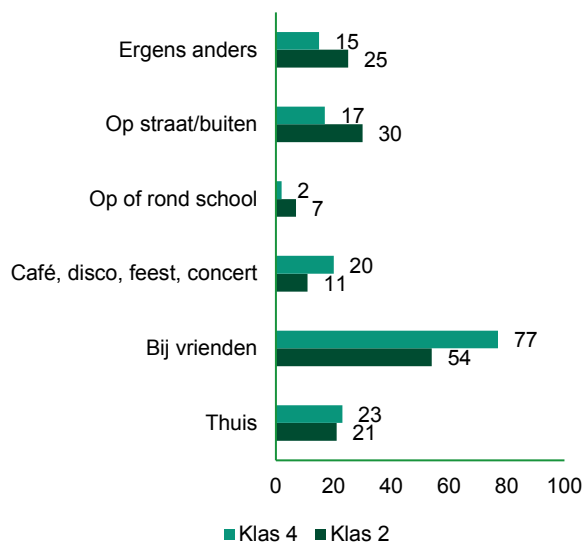
⁷ Het betreft hier jongeren die schoolgaand en/of woonachtig in regio Rotterdam-Rijnmond zijn.

genoemd. Recente gebruikers laten een hoger percentage zien op thuisgebruik. Een derde van de vierdeklassers die recent lachgas gebruikte, heeft ook thuis lachgas gebruikt. De overige plekken worden evenveel genoemd als bij ooit gebruikers. Locaties waar jongeren gebruiken zijn vergelijkbaar tussen schoolgaande jongeren in de regio en Rotterdamse jongeren.

Figuur 3a. Percentage jongeren⁸ in de regio dat ooit gebruikt heeft naar plek waar lachgas gebruikt wordt (2019)

Figuur 3b. Percentage Rotterdamse jongeren dat ooit gebruikt heeft naar plek waar lachgas gebruikt wordt (2019)

Welke groepen jongeren gebruiken het meest lachgas?

Zowel in de regio als in Rotterdam verschilt het lachgasgebruik niet tussen jongens en meisjes. Onder beide groepen is het lachgasgebruik ten opzichte van 2019 sterk afgenomen. Dit geldt zowel voor klas 2 als klas 4 (tabel 2a). Hoe hoger het opleidingsniveau, hoe lager het gebruik van lachgas. Het lachgasgebruik van zowel vmbo als havo/vwo leerlingen is ten opzichte van de vorige meting (2019) gedaald, met name onder vierdeklassers. Zowel tweedeklassers in de regio als vierdeklassers in Rotterdam die aangeven dat het gezin moeite heeft met rondkomen, gebruiken vaker lachgas in vergelijking met jongeren uit gezinnen die geen moeite hebben om rond te komen.

Tabel 2a. Percentage jongeren dat ooit lachgas heeft gebruikt naar achtergrondkenmerken in regio Rotterdam-Rijnmond (2019-2021)

Achtergrondkenmerk	Klas 2		Klas 4	
	2019	2021	2019	2021
Geslacht				
Jongen	4,0%	3,1%	9,7%	4,9%
Meisje	3,3%	2,8%	8,8%	5,3%
Opleidingsniveau				
Vmbo-bk, vmbo-gt	5,0%*	4,4%*	11,4%*	6,6%*
Havo, vwo	2,1%	1,9%	6,7%	3,7%
Rondkomen met inkomen				
Moeite met rondkomen	4,5%	10,1%*	13,7%*	9,5%
Geen moeite met rondkomen	3,6%	2,9%	9,0%	5,1%

* Significant verschil met referentiegroep ($p < 0,05$).

Tabel 2b. Percentage jongeren dat ooit lachgas heeft gebruikt naar achtergrondkenmerken in Rotterdam (2019-2021)

Achtergrondkenmerk	Klas 2		Klas 4	
	2019	2021	2019	2021
Geslacht				
Jongen	5,0%	3,7%	9,6%	6,9%
Meisje	4,2%	2,4%	9,5%	5,7%
Opleidingsniveau				
Vmbo-bk, vmbo-gt	6,3%*	4,3%	12,8%*	7,6%
Havo, vwo	2,5%	2,5%	5,4%	4,6%
Rondkomen met inkomen				
Moeite met rondkomen	6,8%	9,1%	11,2%	16,2%*
Geen moeite met rondkomen	4,5%	3,3%	9,4%	5,8%

* Significant verschil met referentiegroep ($p < 0,05$).

Zowel in 2019 als in 2021 is het lachgasgebruik over het algemeen fors hoger onder jongeren die roken, alcohol drinken of andere middelen gebruiken zoals wiet. Deze trend zien we zowel in de regio als in Rotterdam (Tabel 3a, Tabel 3b).

⁸ Het betreft hier jongeren die schoolgaand en/of woonachtig in regio Rotterdam-Rijnmond zijn

Tabel 3a. Percentage jongeren dat ooit lachgas heeft gebruikt naar middelengebruik in regio Rotterdam-Rijnmond (2019-2021)

Middelen	Klas 2		Klas 4	
	2019	2021	2019	2021
Wiet of hasj ooit				
Niet	3,0%	1,9%	5,4%	2,1%
Wel	26,3%*	35,4%*	34,3%*	21,9%*
Roken ooit				
Niet	3,0%	2,2%	6,5%	2,8%
Wel	20,1%*	26,8%*	30,0%*	19,1%*
Alcohol ooit				
Niet	2,5%	2,0%	4,2%	1,9%
Wel	12,3%*	10,9%*	16,9%*	10,9%*

* Significant verschil met referentiegroep ($p < 0,05$).

Tabel 3b. Percentage jongeren dat ooit lachgas heeft gebruikt naar middelengebruik in Rotterdam (2019-2021)

Middelen	Klas 2		Klas 4	
	2019	2021	2019	2021
Wiet of hasj ooit				
Niet	3,7%	1,9%	6,8%	3,4%
Wel	36,2%*	42,8%*	29,3%*	23,8%*
Roken ooit				
Niet	3,7%	2,2%	7,5%	3,9%
Wel	32,6%*	39,6%*	27,8%*	23,6%*
Alcohol ooit				
Niet	3,2%	2,0%	5,6%	2,6%
Wel	19,0%*	15,0%*	18,6%*	15,7%*

* Significant verschil met referentiegroep ($p < 0,05$).

Zowel voor de regio als voor Rotterdam geldt dat jongeren met een minder goede gezondheid of een hoog risico op psychosociale problemen vaker lachgas gebruiken.

Tabel 4. Percentage jongeren dat ooit lachgas heeft gebruikt naar gezondheid in Rotterdam en regio Rotterdam-Rijnmond exclusief Rotterdam (2021)

Gezondheid	Rotterdam		Regio excl. Rotterdam	
	Klas 2	Klas 4	Klas 2	Klas 4
Ervaren gezondheid				
(zeer) goed	3,2%	4,6%	2,9%	4,1%
Gaat wel, (zeer) slecht	4,6%	12,4%*	4,2%	9,2%*
Hoog risico psychosociale problemen				
Geen hoog risico	2,3%	4,4%	2,6%	3,9%
Wel een hoog risico	5,1%*	9,4%*	4,0%*	7,4%*

* Significant verschil ($p < 0,05$).

Hoe zijn de vragen naar lachgas gesteld in de Gezondheidsmonitor Jeugd?

Heb je ooit lachgas gebruikt?

Nee

Ja, in de laatste 4 weken

Ja, maar langer dan 4 weken geleden

Als je lachgas gebruikt, hoeveel ballonnen gebruik je dan gemiddeld per keer?

1 ballon is gelijk aan 1 patroon.

1 ballon of minder

2 tot 5 ballonnen

5 tot 10 ballonnen

10 ballonnen of meer

Waar gebruik je lachgas? Je mag meer dan één antwoord geven.

Thuis

Bij vrienden

Café of disco, op een feest of bij een concert

Op of rond school

Op straat, in een park of een andere plek buiten

Ergens anders

Bronnen en verwijzingen

Gezondheidsmonitor Jeugd 2021, GGD'en en RIVM

Gezondheidsmonitor Jeugd 2019, GGD'en en RIVM

Gezondheidsmonitor Jeugd 2015, GGD'en en RIVM

Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2020, GGD'en, CBS en RIVM

1. Factsheet Lachgas. 5e herziene druk maart 2018. Trimbos. <https://www.trimbos.nl/kennis/drugs/lachgas>

2. Lachgas. Trimbos. Lachgas - Trimbos-instituut

Meer cijfers over middelengebruik in uw gemeente vindt u op: Dashboard roken alcohol en-drugs in Gezondheid in kaart

